‘Defensie is tekortgeschoten’

Het kabinet bood maandag excuses aan in de chroom-6-zaak. Toch is defensiepersoneel boos en teleurgesteld.

In het nieuws 3

FOTO ROBIN VAN LONKHUIJSEN/ANP

GIFTIGE VERF

‘Afgescheept’ met een ‘flutbedrag’

Oud-defensiepersoneel dat met het giftige chroom-6 werkte, is blij met de excuses van het ministerie, maar boos over de schaderegeling.

FOTO JERRY LAMPEN/ANP

Voorzitter paritaire commissie **Ruud Vreeman** (l.) en staatssecretaris **Barbara Visser** van Defensie (VVD) bij de presentatie van het RIVM-onderzoek naar het gebruik van giftige chroomverf bij defensie.

Door onze correspondent
Annette Toonen

ENSCHEDE. Staatssecretaris Barbara Visser (VVD, Defensie) maakte maandag excuses en erkende fouten in de chroom-6-zaak, maar de financiële regeling waar ze mee kwam, valt slecht bij oud-defensiepersoneel dat is blootgesteld aan het kankerverwekkende chroom-6. Zij reageren boos en teleurgesteld. „Wij accepteren dit niet”, zegt oud-personeelslid Giel Blom.

De regeling, tot stand gekomen in overleg met de vakbonden, voorziet in een vergoeding aan oud-medewerkers die op vijf voormalige NAVO-depots in de grensstreek zijn blootgesteld aan chroom-6, een kankerverwekkende stof die in de (grond)verf zat voor legervoertuigen. Het gaat om bedragen voor immateriële schade (smartengeld) van 5.000 tot 40.000 euro en een eenmalig vast bedrag van 3.850 euro voor de materiële schade, zoals kosten in verband met de ziekte.

Blom, van 1984 tot 2000 meewerkend voorman in het NAVO-depot in Brunssum, voelt zich „afgescheept met een flutbedrag’’. Ook heeft hij er grote moeite mee dat de regeling niet geldt voor mensen met bijvoorbeeld blaas- en slokdarmkanker en immuunziekten. Of deze ziektes het gevolg zijn van blootstelling aan chroom-6 acht het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), dat maandag een rapport uitbracht over de chroom-6-zaak, namelijk niet wetenschappelijk bewezen.

Zelf heeft Blom astma (wel erkend), evenwichtsstoornissen en constante pijnen. Hij keek met veertien oud-collega’s live mee met de persconferentie over het langverwachte RIVM-rapport en de reactie daarop van Visser. Blom: „De sfeer was beneden de maat.”

Ook Henk Coort, voormalige tankmonteur in Brunssum en Eygelshoven (1984 tot 2006) en voorzitter van de Stichting Gedupeerden Gevaarlijke Stoffen NL-POMS, is niet tevreden over de hoogte van de bedragen en het feit dat mensen buiten de boot vallen. Van de 300 oud-defensiemedewerkers die letselschade-expert Yme Drost vertegenwoordigt, kunnen er 45 een beroep doen op de regeling, schat hij. Hij vindt een materiële schadevergoeding van 3.850 euro laag, zeker voor nabestaanden bij wie met het verlies van de partner een inkomen is weggevallen. Hij kondigt aan te gaan procederen.

Uit het RIVM-rapport dat vrijdag al uitlekte in onder meer *NRC* blijkt dat defensie tekort is geschoten in de zorg voor haar personeel. Medewerkers zijn niet goed genoeg beschermd tegen chroom-6, terwijl binnen defensie al vanaf 1973 bekend was dat de verf risico’s met zich meebracht. Er werkten van 1984 tot 2006 tussen de 2.000 en 3.000 mensen op de depots voor opslag en onderhoud van NAVO-materieel. Vooral monteurs, lassers, spuiters en stralers liepen risico’s.

Maagkanker wel, slokdarmkanker niet

Waarom krijgen mensen met maagkanker wel een vergoeding en die met slokdarmkanker niet? Volgens RIVM-coördinator Ronald van der Graaf is de kans op schade groter als chroom-6 langer op een bepaalde plaats in het lichaam zit. „In de maag kan chroom-6 daardoor eerder kanker veroorzaken dan in de slokdarm.” Coort bij wie in 2010 slokdarm- en maagkanker werd ontdekt, vindt het onzin: „Dat chroomstof zit in je speeksel en gaat via je slokdarm naar je maag.”

Jean Debie, voorzitter van de Vakbond voor Burger en Militair Defensiepersoneel, begrijpt de boosheid. Maar voor een uitkering moet een verband zijn tussen blootstelling en ziekte, zegt hij. „Het RIVM is niet in staat gebleken die causaliteit aan te tonen bij bepaalde ziektes.” Oud-personeel kan volgens hem aanspraak maken op de regeling en gelijktijdig een juridische procedure beginnen. Overigens wordt wel het geld dat al via een coulanceregeling is uitbetaald, verrekend met het immateriële deel van de vergoeding, maar mensen die een coulancevergoeding hebben gekregen en nu buiten de regeling vallen, hoeven die niet terug te betalen. Defensie heeft sinds 2015 al 2,5 miljoen euro uitgekeerd aan 360 slachtoffers.

‘Ik begrijp de boosheid’

Siewert Lindenbergh, hoogleraar privaatrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, stelt dat een vergoeding via de civiele rechter alleen mogelijk is als er bewijs is dat de ziekte komt door het werk. „Als je dat niet kunt bewijzen, wordt een claim afgewezen.” Hij begrijpt de boosheid van de oud-medewerkers, maar: „Het is niet reëel om defensie te laten betalen voor ziektes waarvan je niet kunt vaststellen dat ze het gevolg zijn van de blootstelling.”

Letselschadeadvocaat Rob Bedaux, bij wie zich 120 gedupeerden hebben gemeld, is optimistischer. Hij verwacht dat het toegegeven van fouten door defensie de juridische procedure die hij al een tijdje voert gemakkelijker maakt. Hij voorziet zelfs dat mensen die niet ziek zijn, maar bang zijn om dat te worden, in aanmerking kunnen komen voor een vergoeding. „Ik heb goede hoop dat de rechter op grond van dit rapport komt tot vaststelling van aansprakelijkheid voor iedereen.”

Het RIVM doet nog onderzoek naar de blootstelling aan chroom-6 op andere defensielocaties bij lucht- en landmacht en marine, en naar CARC, de coating van legervoertuigen. Bij defensie wordt op bepaalde locaties nog met chroomhoudende verf gewerkt, maar dat gebeurt nu veilig, zei staatssecretaris Visser maandag.

Staatssecretaris Visser (Defensie):
‘Defensie is tekortgeschoten’

„De resultaten van het onderzoek zijn glashelder”, zei staatssecretaris Barbara Visser (Defensie, VVD) maandagmiddag bij de presentatie van het RIVM-rapport naar het gebruik van het kankerverwekkende chroom-6 in grondverf bij defensie. „Defensie is tekortgeschoten. Dat spijt mij. Ik kan dat helaas niet terugdraaien.”

Het RIVM presenteerde maandag een lang verwacht onderzoek naar het gebruik van chroom-6 dat onder andere in verf voor legervoertuigen zit en de relatie met (dodelijke) ziektes bij (oud-)werknemers. Uit het onderzoek blijkt dat defensie al sinds 1973 wist van de schadelijke effecten van chroom-6, maar dit verzweeg.

Visser maakte bekend hoe de overheid nabestaanden, medewerkers en oud-medewerkers die ziektes hebben opgelopen zal compenseren, als het RIVM een verband met chroom-6 heeft aangetoond, tot maximaal 40.000 euro per persoon.

Het is niet voor het eerst dat defensie wordt geconfronteerd met een pijnlijk rapport over de veiligheid van de werkomgeving. In september publiceerde de Onderzoeksraad voor Veiligheid een vernietigend rapport over een mortierongeval in Mali. Toenmalig minister van Defensie Jeanine Hennis (VVD) trad af vanwege dat rapport.

Visser zegt van veiligheid een prioriteit te maken. Daarvoor wordt jaarlijks al structureel 75 miljoen euro beschikbaar gesteld. „Om leiderschapscursussen te geven aan commandanten, om een toezichthouder op te tuigen, preventief medisch onderzoek te kunnen doen. En te zorgen dat de meldingsbereidheid bij het personeel omhoog gaat.”

Volgens Visser is „een verdere professionalisering nodig van defensie op het gebied van veiligheid”. Dat kost tijd. „ Vertrouwen moet je laten zien, dat kan ik nu niet met woorden doen.”